

Ата-аналарға кеңес беру

"3-4 жастағы балалардың жас ерекшеліктері"

Мақсаты: ата-аналарды 3-4 жастағы балалардың жас ерекшеліктерімен таныстыру.

Үш жас-Бұл баланың туылғаннан бастап дамуының белгілі бір шегі ретінде қарастыруға болатын жас. Үш жылдық дағдарыс анамен "бірігу" кезеңін аяқтайды, нәресте өзінің "жеке басын" көбірек біле бастайды. Бұл жастағы негізгі қажеттіліктер-қарым-қатынас, құрмет және тану қажеттілігі. Бала үшін негізгі және маңызды әрекет-ойын.

Бұл жаста сіздің балаңызда:

- "Қарсы-ерік" қалыптасады, бұл бәрін өз қалауымен жасауға деген ұмтылыста көрінеді. Бұл балаға гүлденген бөлім үшін өте қажет. Ол өзін тәуелсіз адам ретінде түсінуі керек. Бала ересектерден бөлініп, олармен жаңа, тереңірек қарым-қатынас орнатуға тырысады.
- Өзін жеке тұлға ретінде танудың көріністері оның ата-аналары ұсынатын барлық нәрсені қабылдамау қажеттілігінде көрінеді және ол шынымен қаламаса да, әлі қолынан келмесе де, өз бетімен бірдеңе жасау керек. Бала орындаудан бас тартқан әрекеттің өзіне емес, ересек адамның талабына немесе өтінішіне теріс реакция береді. Бұл жағдайда бала бір ата-анаға мойынсұнып, бәріне екіншісіне қайшы келуі мүмкін.
- Кездейсоқ пайда болған кез-келген тілектің әсерінен емес, басқа, күрделі және тұрақты мотивтер негізінде әрекет ету мүмкіндігі бар. Бұл оның дамуындағы маңызды жеңіс және тәуелсіздікке қол жеткізудегі келесі қадам.
- Анамен және отбасы мүшелерімен ғана емес, құрдастарымен де қарым-қатынас жасаудың шұғыл қажеттілігі туындайды. Бала ересектердің де, балалардың да оның іс-әрекеттеріне кері реакциясы арқылы өзара әрекеттесу ережелерін меңгереді.
- Ойын барған сайын ұжымдық сипатқа ие болады. Заттармен ойнау сюжеттік мазмұнға ие болуы мүмкін, ол барған сайын бейнелі рөлге ие болады. Онда бала өзін кез-келген нәрсемен елестетеді және соған сәйкес әрекет етеді. Бірақ бұл жаста балаға 10-15 минут ойнау жеткілікті, содан кейін ол басқа нәрсеге ауысқысы келеді.
- Құрдастарымен ойындағы балалар өздерінің жеке шекараларын сезінуге және қорғауға және олардың басқа адамдарда болуын қабылдауға үйренеді. Бала

ойын серіктестерінің тілектері мен сезімдерін ескеруді үйренуге мәжбүр, әйтпесе жалғыз қалып, зеріктіру қаупі бар.

Көптеген жаңа сөздер пайда болады. Бала сөйлеуді белсенді меңгереді, жоқ сөздерді ойлап табады, бұрыннан белгілі сөздерге өзінің ерекше жеке мағынасын береді.

Математика

3 жастан 4 жасқа дейінгі бала:

- 1. Бала үшке дейін санай алады және қолында саусақтардың тиісті санын көрсете алады.**
- 2. Бала ұғымдарды меңгере алады: біреу - көп, үлкен - кішкентай, биік - төмен және т. б.**
- 3. Бала негізгі түстерді білуі мүмкін (қызыл, сары, жасыл, көк, ақ, қара) .**
- 4. Бала негізгі геометриялық фигураларды (шеңбер, шаршы, үшбұрыш) біле алады.**
- 5. Бала заттарды өлшемі, түсі, пішіні бойынша салыстыра алады. Заттардың санын салыстыра білу.**
- 6. Бала берілген белгісі бар затқа жұпты таңдай алады.**

Сөйлеуді Дамыту

3 жастан 4 жасқа дейінгі бала:

- 1. Бала бейнелерді көзбен қабылдап қана қоймай, көргендерін сипаттай алады.**
- 2. Бала қарапайым сөйлемдерді оңай қалыптастырады, біртіндеп күрделі сөйлемдерге ауысады (5-6 сөзден).**
- 3. Бала заттарды топтарға бөле алады: жиһаз, ыдыс-аяқ, киім және т. б.**
- 4. Бала әр заттың бір белгісін атай алады.**
- 5. Бала адамдар мен жануарлардың негізгі әрекеттерінің аттарын білуі мүмкін (жату, отыру, жүгіру және т. б.)**
- 6. Бала ересек адамнан кейін рифмалар мен әндерді қайталай алады.**
- 7. Бала өзінің аты-жөнін білуі мүмкін.**
- 8. Бала дауыстың күшін басқара алады, қатты және тыныш сөйлей алады.**

Логикалық ойлау *(ойлауды, есте сақтауды, зейінді дамыту)*

3 жастан 4 жасқа дейінгі бала:

1. Бала кесілген суретті 2-4 бөлікке бүктей алады.
2. Бала суреттердегі сәйкессіздіктерді тауып, түсіндіре алады.
3. Бала артық затты тауып, түсіндіре алады неге ол мұндай таңдау жасады.
4. Бала заттар арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды таба алады.
5. Бала 2-3 суретті есте сақтай алады.
6. Бала ересек адам бірнеше рет қайталаған 3-4 сөзді есте сақтай алады.
7. Бала ересек адам 1-2 рет көрсеткен қимылдарды есте сақтай және қайталай алады,
8. Бала кез-келген бөлшекті немесе заттың белгісін есте сақтай алады.
9. Бала алаңдамай, тапсырманы 5 минут ішінде орындай алады.
10. Бала жұптасқан заттарды таба алады. Заттар тобынан дұрысын таңдай білу.
11. Бала заттардың қасиеттері мен белгілеріне назар аудара алады, заттардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын таба алады.

Қоршаған орта

3 жастан 4 жасқа дейінгі бала:

1. Бала үй жануарларының (сиыр, ешкі, жылқы, мысық, ит және т.б.) және жабайы (қасқыр, қоян, түлкі және т. б.) атауларын біліп, көрсете алады.
2. Бала 3-4 құстың (Торғай, Қарлығаш, қарға, 3-4 балық (кит, сом, акула) және 3-4 жәндіктің (шегіртке, көбелек, ара) аттарын біле алады. 3. Бала негізгі өсімдіктердің атауларын біле алады: 3-4 ағаш (қайың, емен, алма ағашы) және 3-4 гүл (түймедақ, қызғалдақ, раушан).
4. Бала көкөністер, жемістер, жидектер, саңырауқұлақтар деген не екенін білуі мүмкін.
5. Балада қоршаған заттар жасалған материалдар туралы түсінік болуы мүмкін.
6. Бала күннің бөліктерін білуі мүмкін-таңертең, түстен кейін, кешке, түнде.
7. Бала табиғат құбылыстарын - жаңбыр, қар, жел деп атай алады.

Күнделікті дағдылар

3 жастан 4 жасқа дейінгі бала:

1. Бала заттарды өз бетінше киіндіре алады (бекіткішсіз).
2. Бала қағазды қайшымен кесуге қабілетті болуы мүмкін.
3. Бала қарындаштарды, маркерлерді, қаламдарды және т.б. қолдана алады.
4. Бала суреттерді сызып, бояй алады.
5. Бала гигиенаның негізгі ережелерін білуі мүмкін.

Ата-ана ретінде сіз үшін маңызды:

- Баланың "ерік - жігеріне қарсы" көріністеріне шыдамдылық пен түсіністікпен қарау. Есіңізде болсын, осы жаста басылған баланың еркі кейіннен пассивтілікке, апатияға, тәуелділікке және нәрестелікке әкелуі мүмкін. Балаға оны талап етуге рұқсат беру керек (егер бұл оның өмірі мен денсаулығына зиян тигізбесе, тіпті сізге күлкілі немесе қажет емес болып көрінсе де).
- Қыңырлық деп аталатын нәрсе баланың реакциясы екенін есте сақтаңыз, ол оны қатты қалағандықтан емес, оның пікірімен санасу маңызды болғандықтан көрсетеді.
- Баланы балабақшаға дайындау немесе оған басқа қарым-қатынас мүмкіндігін беру. Ол үшін оған өзіне-өзі қызмет көрсету дағдыларын игеруге, балабақшаға түсуден бірнеше ай бұрын қолайлы күн тәртібін әзірлеуге, баланы балабақшаға оң көзқараспен қарауға және ажырасу кезінде мүмкін болатын жағымсыз реакцияларға дайын болуға көмектесу керек. Олар табиғи. Бала өзіне таныс әлемді жоғалтудан қайғы-қасіретті сезінуге құқылы.
- Баламен бірге балабақшада немесе ойын алаңында жанжалдардың туындау жағдайларын талдаңыз. Оған өзінің және басқалардың жеке шекараларын құрметтеуге үйрету. Ол үшін оған үлгі болу маңызды, яғни оған және сіздің отбасы мүшелеріңізге құрметпен қарау.
- Баланың сезіміне мұқият қарау. Оның қайғысына жанашырлық таныту, ашуды түсіну, қуанышпен бөлісу, шаршағанын сезіну. Оның эмоцияларын басу емес, оны өзінің эмоционалды реакцияларымен дұрыс күресуге үйрету маңызды.

- Қимылдарды үйлестіруді белсенді дамытуды жалғастыру (секіруді, бір аяқпен тұруды, доппен ойнауды, ұсақ моториканы үйрену (бұған мүсіндеу сабақтары, түрлі шілтерлер, пирамидаларды бүктеу көмектеседі). Үйде баланың физикалық жаттығулар жасай алатын спорттық бұрышы болғаны жөн.

- Сөйлеу айналымдары мен сөздердің қоры негізінен оның отбасында еститін сөйлеуінен қалыптасатынын түсіну. Баланың жасына сәйкес келетін балалар кітаптарын бірге оқу өте пайдалы. Бұл баланың сөздік қорын кеңейтеді, оның бейнелі ойлауын дамытуға көмектеседі, қарым-қатынасыңызда эмоционалды жақындық пен жылулық тудырады. Балаңызбен көбірек сөйлесіңіз, онымен күннің оқиғаларын талқылаңыз, онымен не болғанын сұраңыз, сонымен қатар оның сұрақтарына шыдамдылықпен жауап беріңіз.

